

GOTLANDS LÄN

SMÅFÖRETAGSBAROMETERN

Sveriges äldsta och största undersökning av småföretagarnas uppfattningar och förväntningar om konjunkturen.

Hösten 2009

Företagarna och Swedbank i samarbete

företagarna®

Swedbank
och Sparbankerna

Småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om den närmaste framtiden. Underlaget för småföretagsbarometern utgörs av intervjuer med småföretag med minst en anställd och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas egen uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i redovisade index för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturindikator inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Denna gång omfattar undersökningen 4150 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren med fördel kan delas upp på länsnivå. Vi kan således mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos rikets småföretag i samtliga län. De läsare som är intresserade av undersökningsmetodik och powerpoint-bilder kan hämta hem materialet från Swedbanks eller Företagarnas hemsida.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Swedbank och Företagarna. Jörgen Kennemar (Swedbank), Lars Jagrén, Niclas Berg och Lotta Norberg (Företagarna) är författare till denna publicering. Vid genomförandet av intervjuerna har SIFO Research International medverkat.

Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen och förståelsen om de små företagens stora betydelse för den svenska ekonomin.

Swedbank och Sparbankerna

Företagarna

Så beräknas konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator arbetar med **netttotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar minus procentandelen negativa svar benämns netttotal. Ett värde över noll indikerar expansion, medan ett värde under noll betyder kontraktion.

Sedan adderas nettotalen för *sysselsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

Innehåll

Småföretagsbarometern	1
Gotlands näringslivsstruktur	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Gotlands län.....	3
Småföretagsbarometern – Gotlands län	4
1. Sysselsättning	4
2. Orderingång.....	5
3. Omsättning.....	6
Konjunkturindikatorn	7
4. Lönsamhet	8
5. Kapacitetsutnyttjande	9
Likviditetsproblem.....	9
Expansionsutsikter	10
Hinder för expansion.....	11
Småföretagskonjunkturen – län för län.....	12
Prognos och utfall genom åren	13

Gotlands näringslivsstruktur

99,6 procent av länets företag är små och de sysselsätter tillsammans 80 procent av länets totala antal privata sysselsatta.

Gotlands län	Företag	Arbetsställen	Sysselsatta
Privata företag	5 098	5 225	14 556
<i>varav småföretag (0-49 anst)</i>	<i>5 078</i>	<i>5 194</i>	<i>11 591</i>
Jordbruk	2 387	2 390	2 832
Offentlig verksamhet	18	54	10 819
Total	7 503	7 669	28 207

Källa: SCB, Centrala företags- och arbetsställeregistret 2008.

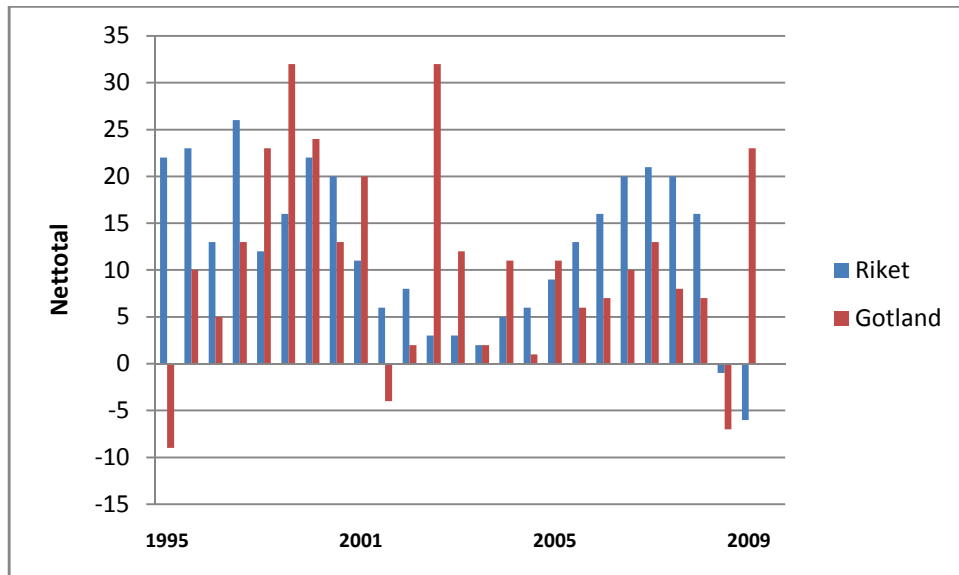
Sammanfattning av konjunkturläget i Gotlands län

- **Småföretagskonjunkturen** i Gotland är förvånansvärt stark. Uppgången i länet är den största i riket och måste klassas som högkonjunktur.
- **Sysselsättningstillväxten** i länet är kraftigt positiv. Det är alltså klart fler småföretag som ökat personalstyrkan än som dragit ned. Sysselsättningstillväxten väntas fortsätta öka under det kommande året.
- **Orderingången** har ökat kraftigt sedan vårens mätning. 53 procent av småföretagen rapporterar en ökad orderstock. En avmattning väntas under kommande år.
- **Omsättningstillväxten** i länet är starkast i riket. Nästan 6 av 10 småföretag rapporterar en ökad omsättning. Även när det gäller omsättningen väntas en marginell avmattning under det kommande året.
- **Tillväxten av lönsamheten** är positiv i Gotland. Endast ett annat län har en positiv tillväxttakt av lönsamheten.
- **Kapacitetsutnyttjandet** har ökat kraftigt sedan vårmätningen, vilket främst gäller länets industriföretag. 80 procent av länets industrisektor uppger att de jobbar för fullt.
- 11 procent av länets småföretag har upplevt **likviditetsproblem** under det senaste halvåret. Den främsta anledningen är ett stort efterfrågefall.
- 72 procent av länets småföretag uppger att det finns goda **expansionsutsikter** på sikt, en högre andel än den för riket som helhet.
- Det främsta **tillväxthindret** hos småföretagen uppges vara en brist på lämplig arbetskraft.
- Det **satsas offensivt** hos länets småföretag i rådande lågkonjunktur. 36 procent av företagen uppger sig ha ökat sina satsningar på att slå sig in på nya marknader/marknadssegment.

Småföretagsbarometern – Gotlands län

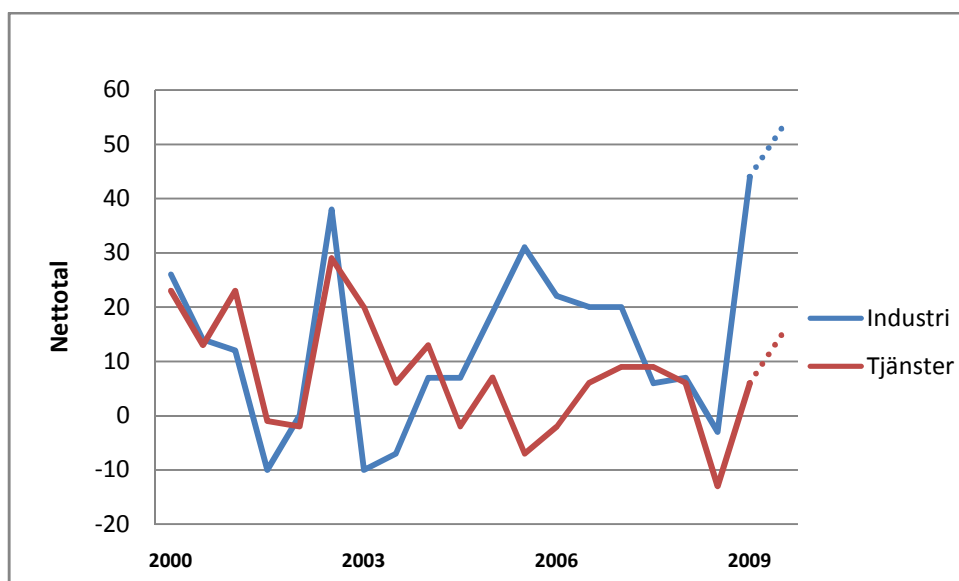
1. Sysselsättning

Gotland är ett av få län i Sverige som uppvisar en positiv sysselsättningstillväxt. 36 procent av småföretagen uppger en krympande arbetsstyrka, medan 12 procent uppger en ökande. I riket är sysselsättningstillväxten negativ för andra mätningen i följd.

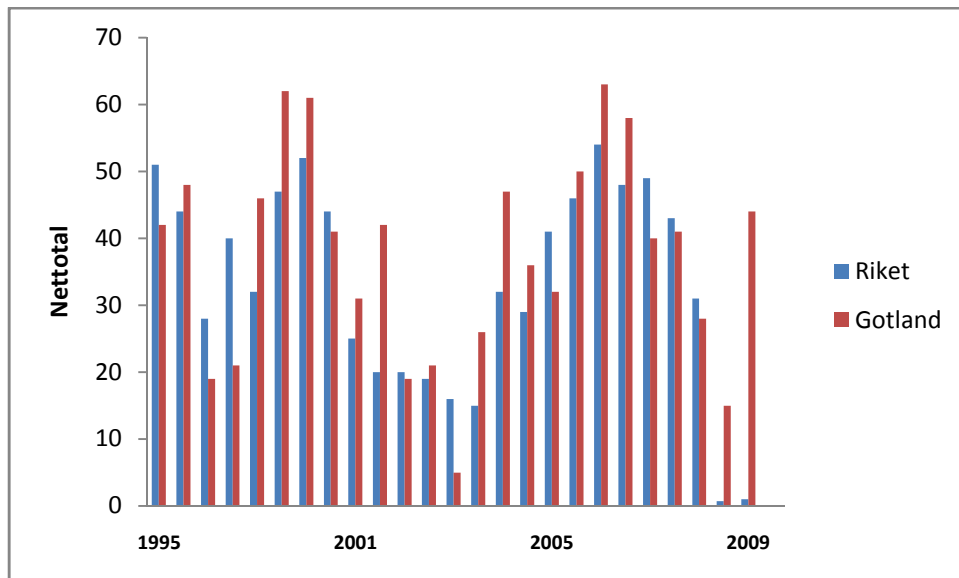
Både tjänste- och industrisektorn uppvisar en positiv utveckling av sysselsättningen. Industrin har dock nyanställt i högre omfattning. Inom industrin uppger hela 48 procent att man ökat personalstyrkan under det senaste året.

Ytterligare tillväxt väntas under de kommande tolv månaderna. Det väntas fortsatt vara tillverkningsindustrin som står för större delen av tillväxttakten. (prognosen visas av den prickade linjen i diagrammet nedan).

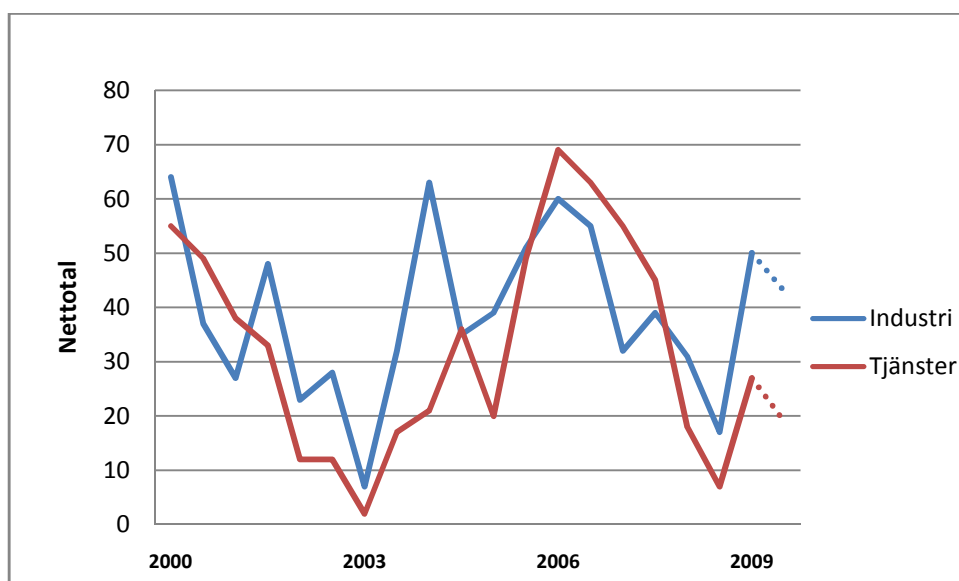

2. Ordergång

Ordergången för länets småföretag är fortsatt positiv i höstens undersökning. 53 procent uppger en ökande ordergång, medan endast 9 procent uppger en vikande. Inget län i riket uppvisar en starkare tillväxt av orderstocken.

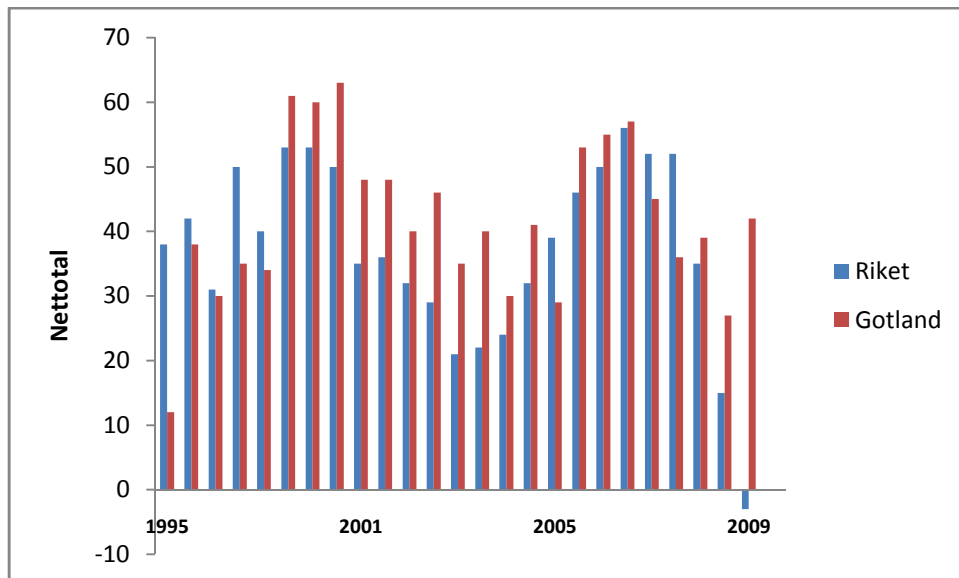

Ordergången är numera kraftigt positiv för länets industrisektor, nettotalet stannar på +50. Men även tjänstenäringen uppvisar en god tillväxt av orderstocken. Dagens tillväxttakt tros inte kunna försvaras under det kommande året, en marginell avmattning förväntas istället. Nettotalet spås falla från +44 till +36, i linje med riksgenomsnittet.

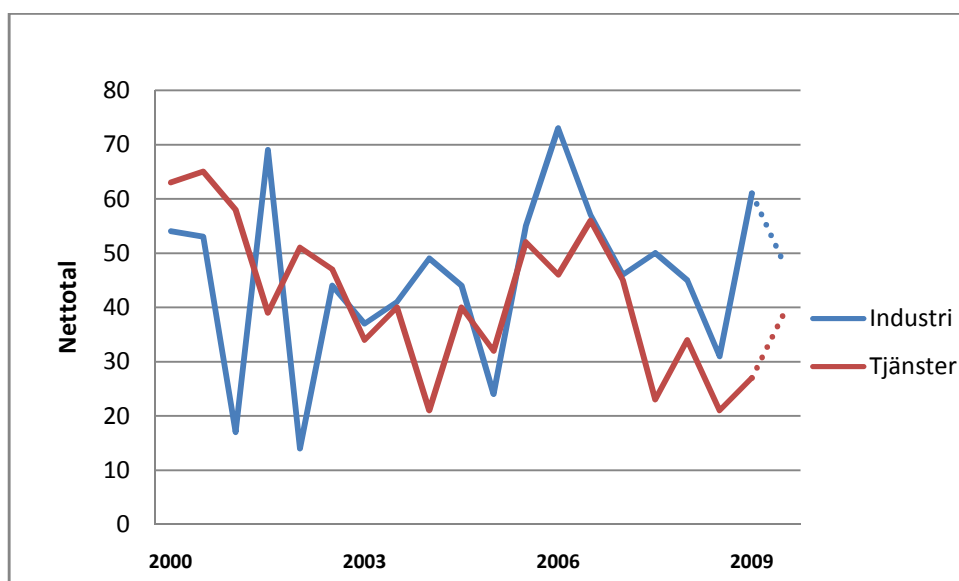
3. Omsättning

Även omsättningstillväxten i länet uppmäts till rikets högsta nivå. 59 procent rapporterar en stigande omsättning under det senaste året, medan 17 procent uppger en vikande. Nettotalet stiger alltså från +27 till +42.

Såväl industri- som tjänstesektorn ökar takten av omsättningstillväxten. Industrin har ökat betydligt snabbare och redovisar ett nettotal på +61.

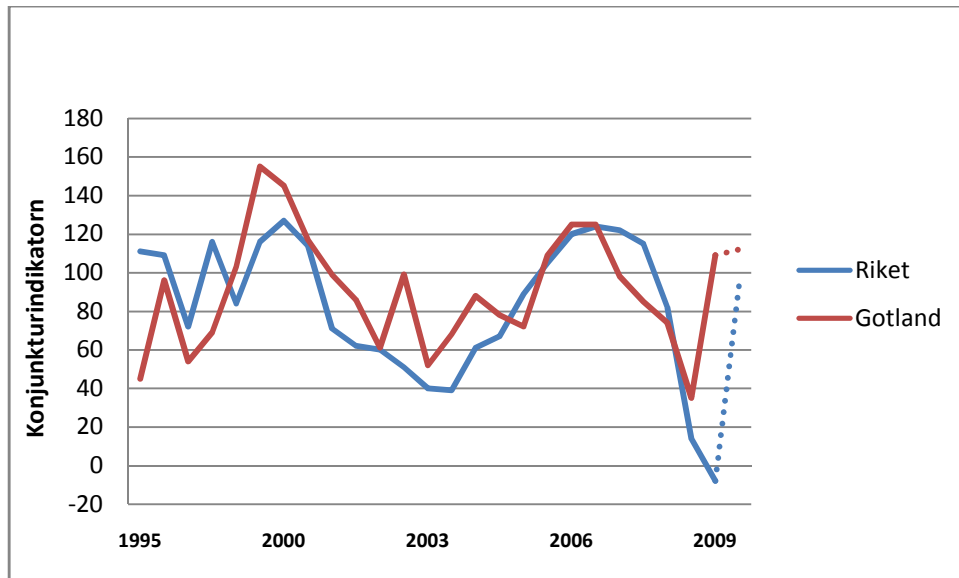
Tillverkningsindustrin spår en avmattning av tillväxttakten under de kommande tolv månaderna, medan tjänstenäringen spår en fortsatt uppgång. Sammantaget förväntas nettotalet stiga från +42 till +43.

Konjunkturindikatorn

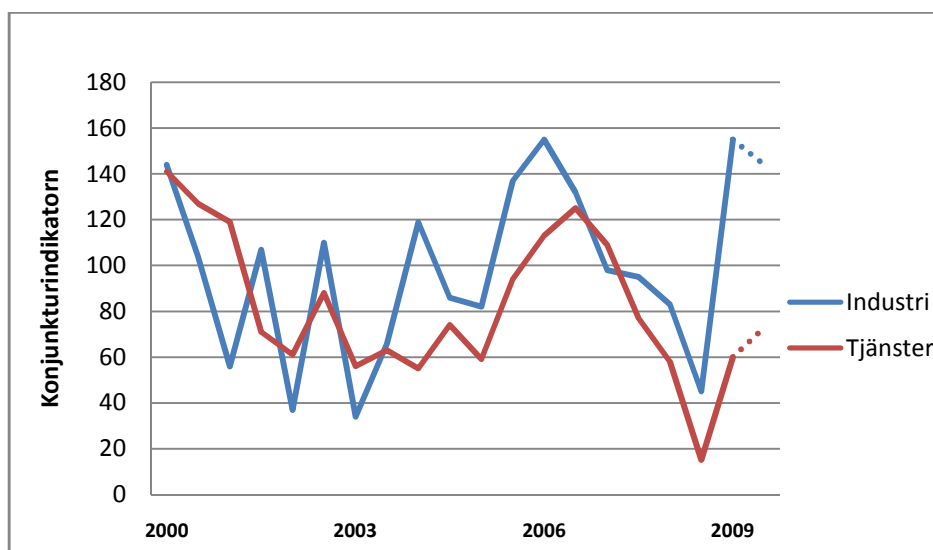
Efter den djupa nedgång som Gotlands län genomgick under förra mätningen uppvisas nu Sveriges starkaste småföretagarkonjunktur. Den sammanlagda indikatorn stiger från +35 till +109, en nivå som tidigare indikerat högkonjunktur.

En ytterligare ökning spås under det kommande året och konjunkturindikatorn tros stiga från +109 till +112.

Det är främst länets tillverkningsindustri som ökat tillväxttakten. Industriindikatorn noteras till och med högre än under förra konjunkturtoppen 2006. Denna kraftiga återhämtning har även gett effekt på länets tjänstenäring, även om styrkan i återhämtningen inte kan matcha industrins.

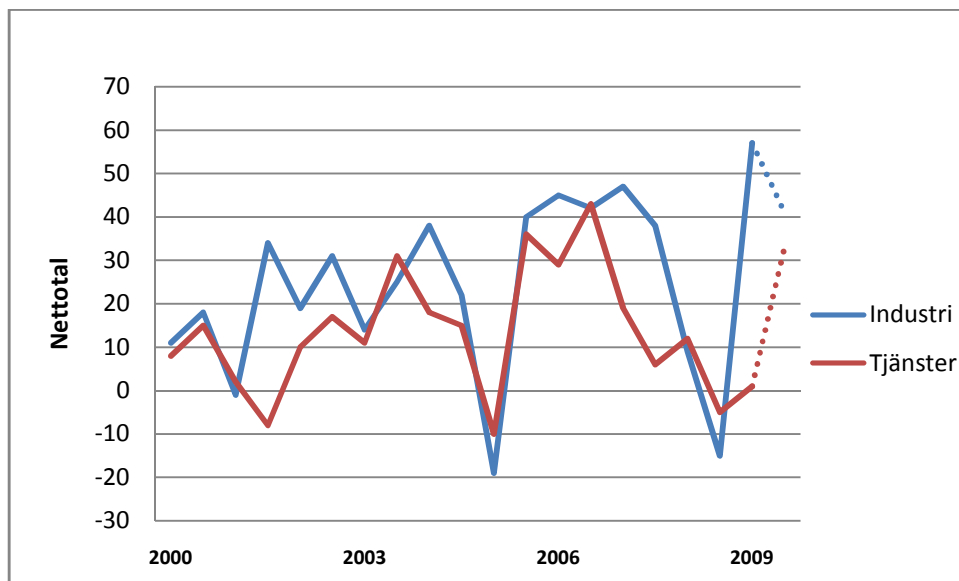
Båda sektorerna spår att konjunkturen fortsätter vara stark. En stark lönsamhet och ett högt resursutnyttjande är faktorer som stärker småföretagens syn på den framtida konjunkturen.

4. Lönsamhet

Lönsamheten i företagen dikterar till stor del möjligheten till expansion via investeringar och/eller nyanställningar. Detta gör det intressant att även följa denna variabel. Efter en stadig uppgång år till år sedan lågkonjunkturen 2002-2003 rasade lönsamheten från 2006. Raset stoppades under innevarande år och framförallt industrin uppvisar en kraftig lönsamhetsförbättring. Sammanlagt ökar nettotalet från -11 till +26

Lönsamheten förväntas fortsätta öka under den kommande tolv månadersperioden. Det är fortsatt länets tillverkningsindustri som spås stå för den större delen av tillväxten, även om gapet till tjänstenäringen förväntas minska.

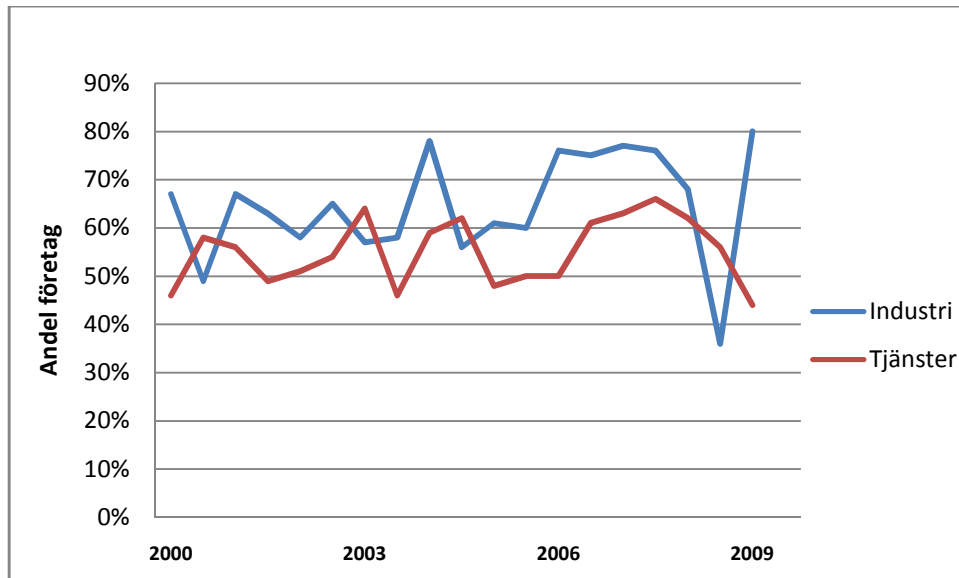

Företagens prisförväntningar

Den svaga konjunkturen till trots tror 56 procent av länets småföretag att de kommer höja sina försäljningspriser under det kommande året. Storleken på höjningarna borde dock vara kraftigt begränsade med tanke på det svaga ekonomiska läget.

5. Kapacitetsutnyttjande

Resursutnyttjandet är på väg uppåt, främst hos industrin. Inom industrin uppger hela åtta av tio småföretag att man arbetar för fullt. Inom tjänstenäringen har dock resursutnyttjandet gått ned sedan i våras. Det låga resursutnyttjandet hos tjänsteföretagen är en indikation på att sysselsättningstillväxten kan komma att utvecklas svagare än väntat.

11 procent av småföretagen har haft likviditetsproblem

Den svaga konjunkturen har inneburit påtagliga finansiella påfrestningar för näringslivet i allmänhet. De mindre företagen är dock mer påtagligt utsatta, de har bland annat mindre möjligheter att kräva snabbare betalningstider och deras lånemöjligheter är ofta begränsade utan personlig borgen.

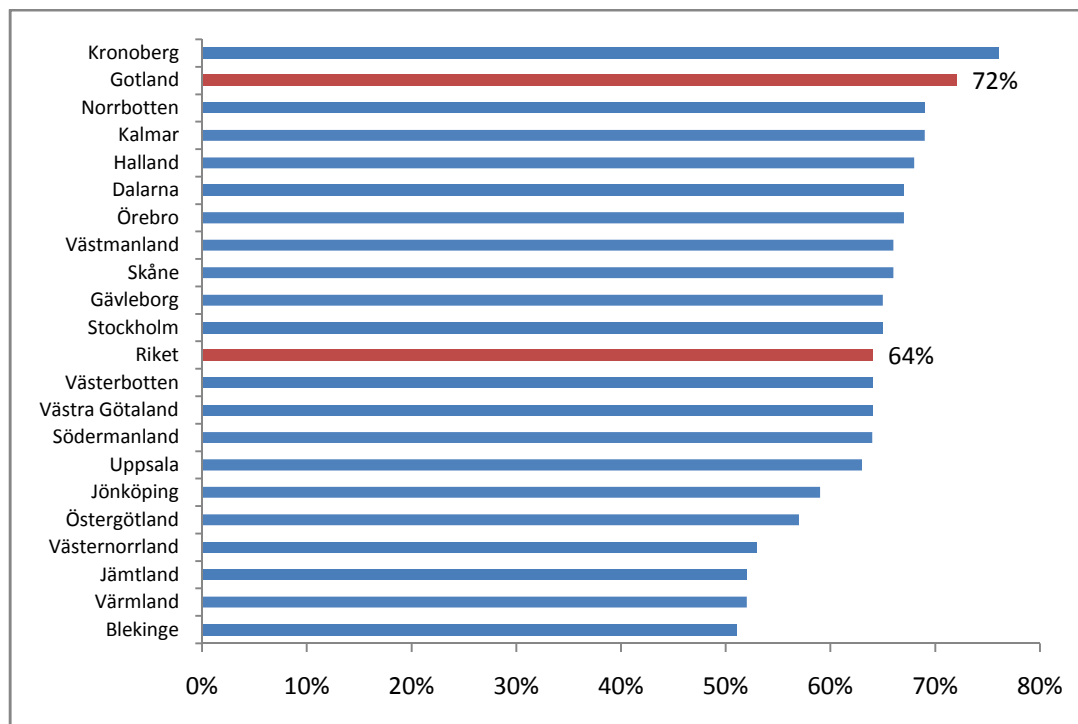
Under den senaste sexmånadersperioden uppger 11 procent av småföretagen i Gotland att de upplevt likviditetsproblem, vilket är en nedgång med hela nio procentenheter från vårens barometer. Likviditetsproblemen kan antas fortsätta mattas av i takt med att konjunkturen förbättras.

Småföretagens likviditetsproblem beror framförallt på att företagen upplevt ett stort efterfrågefall, vilket 52 procent av småföretagen uppger. Den näst vanligaste anledningen är sena betalningar från företagens kunder.

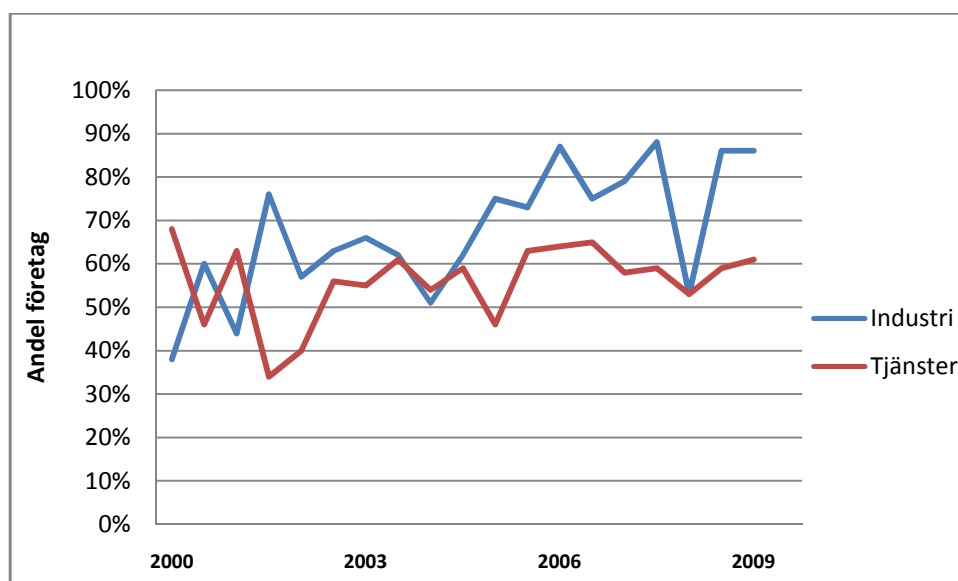
Allt fler småföretag får betalt allt senare. I Gotlands län är sena betalningar den näst vanligaste orsaken till att likviditetsproblem uppstår. Detta gäller framförallt inom industrisektorn.

72 procent ser goda expansionsutsikter

I takt med konjunkturförstärkningen har även småföretagens syn på en eventuell expansion förändrats. Hela 72 procent uppger att det finns goda expansionsutsikter – den näst högsta andelen i riket.

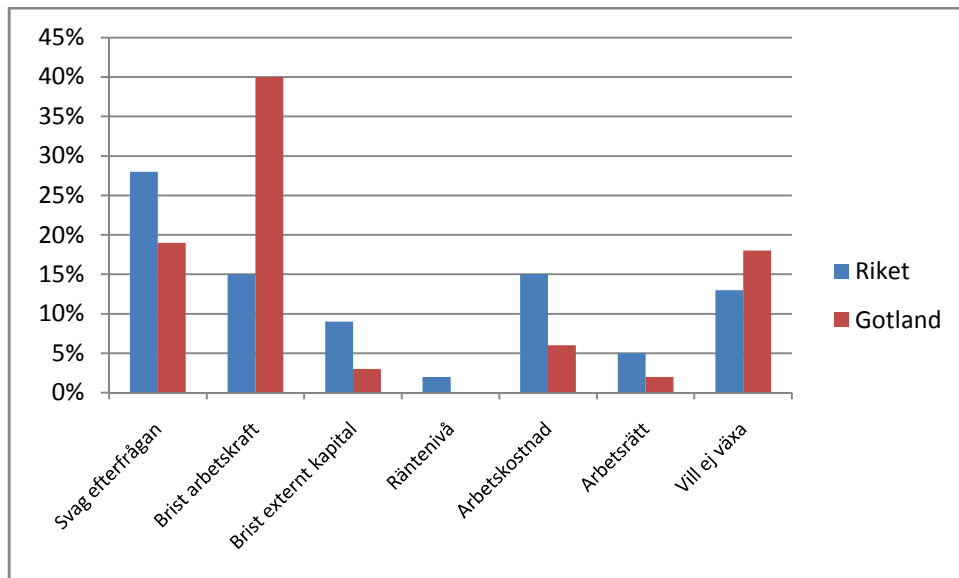

Det är främst länets industrinäring som tillhör de expansionsoptimistiska, 87 procent av länets tillverkningsindustri uppger goda expansionsutsikter. Motsvarande andel för tjänstenäringen ligger på drygt 60 procent.

Hinder för expansion

Det enskilt största tillväxthindret som småföretagen upplever är en brist på lämplig arbetskraft. Hela 40 procent av företagen uppger detta som främsta hinder. Sedan följer en svag efterfrågan, vilket 19 procent uppger.

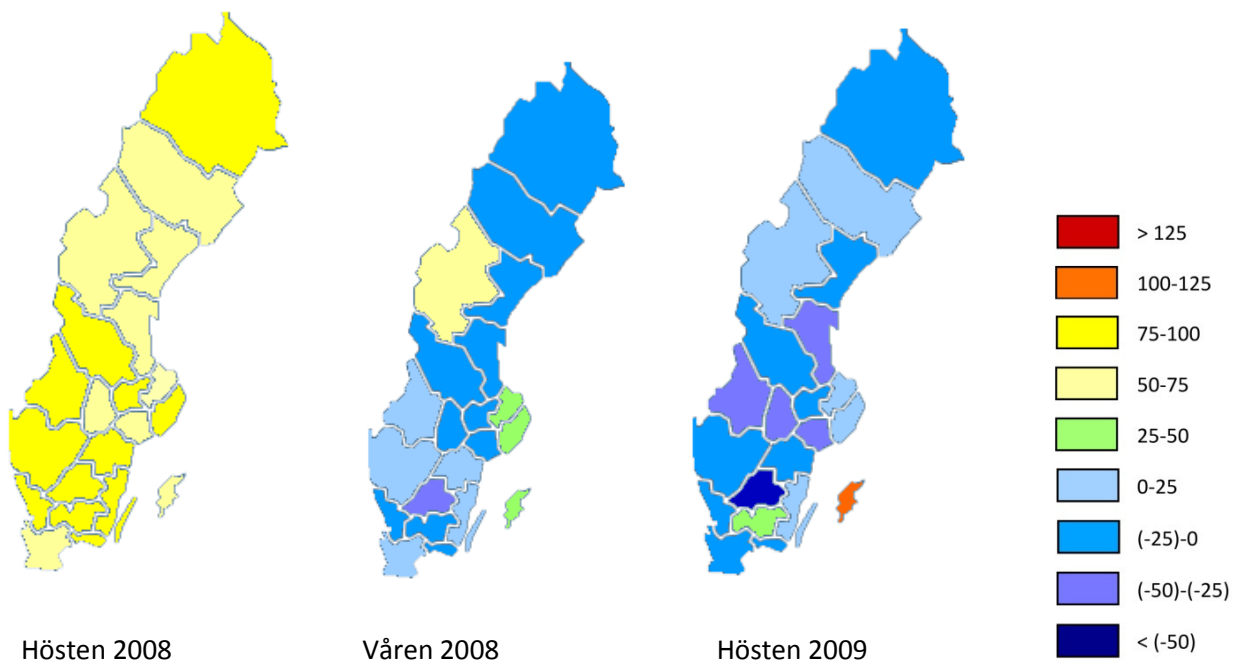
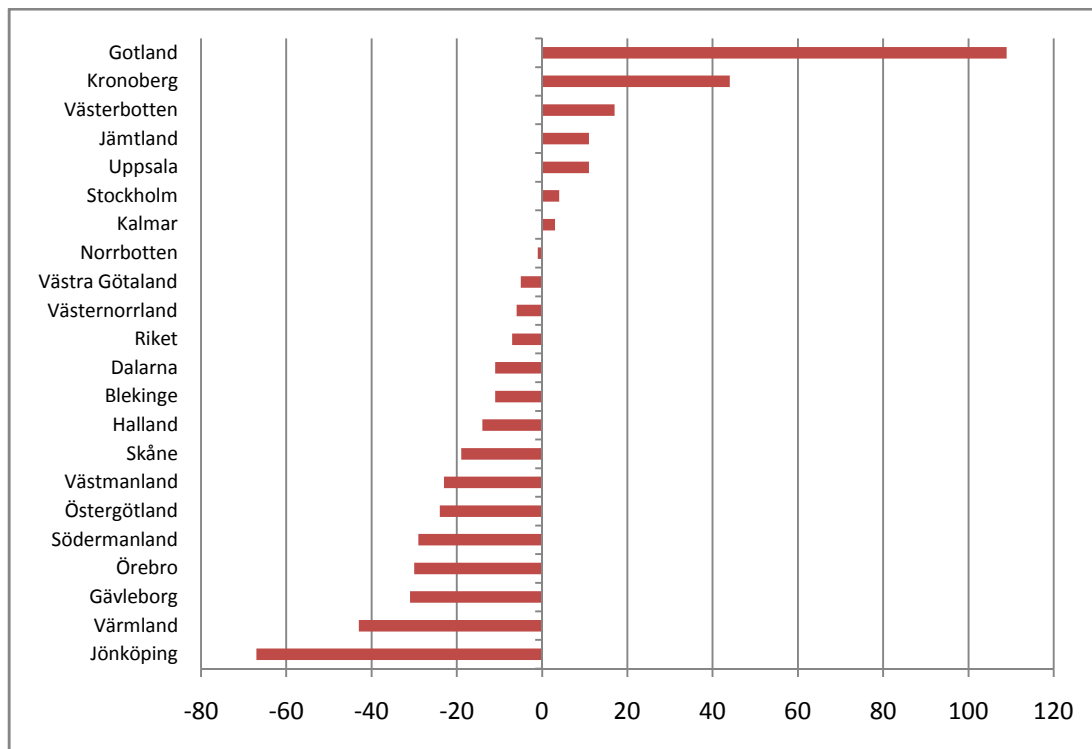
Offensiva småföretag i krisens tecken

Den finansiella krisen förknippas ofta med nedskärningar och uppsägningar. Men höstens Småföretagsbarometer från Företagarna och Swedbank visar att många företag nu satsar offensivt för att stärka sina positioner inför en kommande uppgång. 36 procent av Gotlands läns småföretag har använt nuvarande konjunktur nedgång till att öka sina satsningar på att erövra nya marknader. 24 procent har satsat offensivt med att ta fram nya varor/tjänster.

Småföretagskonjunkturen - län för län

Gotland upplever den starkaste småföretagskonjunkturen i landet, medan Jönköping har den svagaste. Konjunkturindikatorn för Gotland når upp till 109, vilket i sammanhanget är en mycket stark notering. I Jönköping ligger samma notering på -67. I riket som helhet är småföretagarkonjunkturen väldigt svag och indikatorn ligger på en blygsam notering på -7, vilket är den svagaste konjunkturen sedan 1992.

Diagram. Konjunkturindikatorns värde län för län.

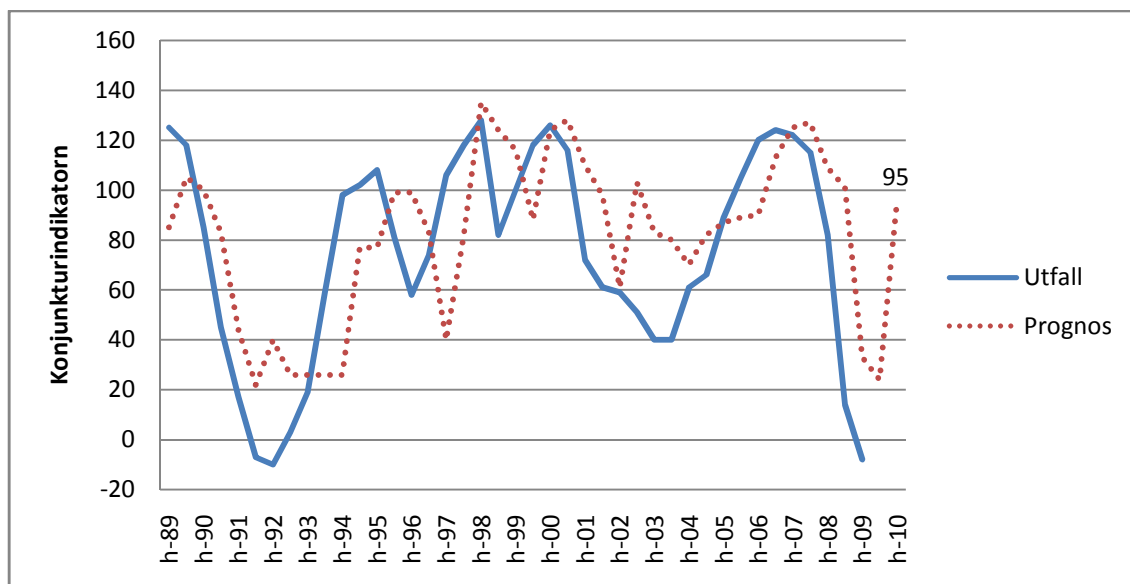

Prognos och utfall genom åren

Småföretagsbarometern är i första hand en undersökning som tar temperaturen på småföretagens konjunkturläge. Men vi ställer även frågor om hur småföretagen tror att konjunkturen ser ut ett år in i framtiden. Till skillnad från andra prognosmakare kan småföretagen inte revidera prognoserna allteftersom ny information dyker upp. Trots denna nackdel är småföretagarna relativt skickliga på att förutsäga konjunkturen på ett års sikt (se diagrammet nedan).

Hösten 2010 tror småföretagen definitivt att lågkonjunkturen har passerat och att en ny högkonjunktur redan påbörjats. På riksnivå spår småföretagen att konjunkturindikatorn uppmäts till +95 på ett års sikt, vilket historiskt sett varit en nivå som indikerar en relativt stark konjunktur.

Diagram. Småföretagens konjunkturförväntningar kontra utfall. Riket 1989-2010

SMÅFÖRETAGSBAROMETERN

Småföretagsbarometern mäter hur småföretagarna uppfattar det ekonomiska läget idag och inom den närmaste framtiden. Barometern omfattar företag med 1–49 anställda och baseras på telefonintervjuer som genomfördes av SIFO Research International under oktober 2009. Samtliga barometrar och bilagor kan hämtas hem från respektive organisations hemsida på Internet.

SWEDBANK OCH SPARBANKERNA

Postadress: 105 34 Stockholm

Telefon: 08-585 900 00

Telefax: 08-585 910 26

Internet: www.swedbank.se

FÖRETAGARNA

Postadress: 106 67 Stockholm

Telefon: 08-406 17 00

Telefax: 08-24 55 26

Internet: www.foretagarna.se